

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2020-4-7>

УДК 339.137:339.9(477)

JEL E24, F01, O15

Л. Л. Ковальська

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Луцького національного технічного університету, м. Луцьк
e-mail: kovalska.lyuba@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-2924-9857>

Л. В. Савош

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Луцького національного технічного університету, м. Луцьк
e-mail: etme@lntu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0831-201X>

АНАЛІЗ ТА ОЦІНЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Проведено аналітичні дослідження міжнародної конкурентоспроможності України в глобальному економічному просторі. Проаналізовано міжнародну конкурентоспроможність України в розрізі системи показників (ВВП України, темпи приросту (зниження) ВВП, ВВП України на одну особу, темпи приросту (зниження) промислової продукції України, рівень безробіття України, середньомісячна заробітна плата України, рівень промислової активності жінок і чоловіків) і здійснено комплексне оцінювання міжнародної конкурентоспроможності України у глобальному економічному просторі. Здійснено оцінювання індексу глобальної конкурентоспроможності. Визначено рейтинг міжнародної конкурентоспроможності України у глобальному економічному просторі.

Ключові слова: конкурентоспроможність, міжнародна конкурентоспроможність, країна, валовий внутрішній продукт, глобальний економічний простір, споживчі ціни, безробіття.

Kovalska L., Savosh L. ANALYSIS AND ASSESSMENT OF UKRAINE'S INTERNATIONAL COMPETITIVENESS IN THE GLOBAL ECONOMIC SPACE

In conditions of economic transformation at all governance levels, the processes related to the implementation of economic entities in the global economic space become intensified, making the issues of maintaining Ukraine's international competitiveness increasingly relevant. International competitiveness of the country is an important indicator of competitive status in the global economic space that defines the further strategic vector of economic growth. Therefore, the issues of assessing the international competitiveness of Ukraine in the global economic space is of utmost importance. The paper aims to analyze and assess the international competitiveness of Ukraine in the global economic space. The analytical research on the international competitiveness of Ukraine in the global economic space is implemented in the current article. The international competitiveness of Ukraine is analyzed in terms of such indicators as GDP of Ukraine, GDP growth rate, GDP per capita of Ukraine, growth rate (decrease) of Ukraine's industrial production, international consumer price index of Ukraine, change of industrial producers' prices of Ukraine, Ukraine's unemployment rate, Ukraine's average monthly salary, the level of economic activity among women and men. Moreover, a comprehensive assessment is conducted regarding Ukraine's international competitiveness in the global economic space as well as global competitiveness. The rating of Ukraine's international competitiveness in the global economic space is determined. The paper proves that Ukraine's international competitiveness positions in the global economic space have deteriorated because of the decline in the functioning efficiency of the domestic financial system, low level of innovative capacity, poor healthcare system, aggravated economic situation. Meanwhile, the changes in the development of goods and jobs markets as well as in the development of institutions are positive, which is confirmed by the improved respective indicators in 2019 compared to 2018.

Keywords: competitiveness, international competitiveness, country, gross domestic product, global economic space, consumer prices, unemployment.

Постановка проблеми. В умовах трансформації економіки на усіх рівнях управління інтенсифікуються процеси, пов'язані з імплементацією суб'єктів господарської діяльності у глобальний економічний простір, що актуалізує питання забезпечення міжнародної конкурентоспроможності України. Міжнародна конкурентоспроможність країни є важливим індикатором конкурентного статусу у глобальному економічному просторі, що визначає подальший

стратегічний вектор економічного зростання. Тому особливої актуальності набувають питання оцінювання міжнародної конкурентоспроможності України у глобальному економічному просторі.

Аналіз останніх досліджень. Питання забезпечення конкурентоспроможності України у міжнародному економічному просторі та дослідження міжнародної конкурентоспроможності як економічної категорії розглядалися у працях Л. Антонюк [1; 2], Я. Базилюка, Я. Жаліла [3], В. Гейця,

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

А. Гальчинського [4], М. Портера [5] та інших. Проте досі залишаються дискусійними питання щодо сутності міжнародної конкурентоспроможності, ключових факторів її забезпечення та оцінювання у глобальному економічному просторі.

Метою статті є аналіз та оцінювання міжнародної конкурентоспроможності України у глобальному економічному просторі.

Основні результати дослідження. Проаналізуємо показники, які характеризують Україну у

глобальному економічному середовищі. Вихідними даними для оцінювання показників, що характеризують міжнародну конкурентоспроможність України у глобальному економічному просторі, слугуватимуть статистичні дані Державної служби статистики України.

Оцінка валового внутрішнього продукту України у міжнародному порівнянні наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Оцінка валового внутрішнього продукту у міжнародному порівнянні, млрд дол. США

Країни	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Україна	665,8	682,1	699,3	-
Австрія	354,1	361,3	370,5	380,6
Бельгія	431,1	437,5	444,9	451,3
Велика Британія	2487,3	2531,8	2578,0	2614,0
Греція	260,6	260,1	264,0	269,1
Данія	225,3	230,7	235,9	239,3
Естонія	35,1	36,3	38,1	39,5
Іспанія	1394,3	1438,5	1481,4	1519,6
Італія	1821,0	1841,3	1870,8	1887,2
Канада	1521,5	1533,8	1586,9	-
Латвія	48,6	49,6	51,9	54,4
Німеччина	3217,1	3289,2	3600,2	3408,1
Польща	898,3	9250,8	970,3	1019,7
Португалія	259,2	264,2	271,6	277,4
США	16710,5	16972,4	17348,6	-
Фінляндія	191,4	196,7	202,0	206,7
Чехія	295,7	303,0	316,2	325,3
Швеція	412,9	424,0	432,9	443,1

Примітка: «-» – відсутні дані.

Джерело: складено за матеріалами [6].

Аналізуючи валовий внутрішній продукт України за період 2015-2018 рр., слід підкреслити позитивну тенденцію до його зростання. Порівнюючи Україну з іншими країнами у глобальному економічному просторі, зауважимо, що за цим показником вона характеризується середнім рівнем розвитку, що визначає її конкурентоспроможність. Країнами-лідерами за показником валового внутрішнього продукту є Велика Британія (понад 2 млрд дол. США на рік), Іспанія та Італія (понад 1 млрд дол. США на

рік), Німеччина (понад 3 млрд дол. США на рік) та США (понад 17 млрд дол. США на рік). Як бачимо, серед цих країн США є абсолютним лідером за обсягом ВВП. Країнами-аутсайдерами за цим показником є Естонія (менше 40 млрд дол. США на рік), Латвія (трішки більше 50 млрд дол. США на рік), Греція, Данія, Португалія, Фінляндія (близько 200-300 млрд дол. США). Україна знаходиться на рівні дещо вищому від середньосвітового.

Проаналізуємо темпи зміни ВВП країн (табл. 2).

Таблиця 2

Оцінка темпів приросту (зниження) валового внутрішнього продукту у міжнародному порівнянні, % до попереднього року

Країни	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Україна	-9,8	2,4	2,5	3,3
Австрія	1,1	2,0	2,6	2,7
Бельгія	1,7	1,5	1,7	1,4
Велика Британія	2,3	1,8	1,8	1,4
Греція	-0,4	-0,2	1,5	1,9
Данія	2,3	2,4	2,3	1,4
Естонія	1,9	3,5	4,9	3,9
Іспанія	3,6	3,2	3,0	2,6
Італія	0,9	1,1	1,6	0,9
Канада	0,6	0,8	3,5	-
Латвія	3,0	2,1	4,6	4,8
Німеччина	1,7	2,2	2,2	1,4
Польща	3,8	3,1	4,8	5,1
Португалія	1,8	1,9	2,8	2,1
США	2,9	1,6	2,2	-
Фінляндія	0,5	2,8	2,7	1,7
Чехія	5,3	2,5	4,4	3,0
Швеція	4,5	2,7	2,1	2,3

Примітка: «-» – відсутні дані.

Джерело: складено за матеріалами [6].

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

В Україні в аналізованому періоді спостерігається позитивна динаміка росту ВВП (за винятком 2015 р., коли темп зниження становив 9,8% до попереднього періоду). У Греції у 2015 та 2016 рр. теж спостерігається зниження темпів росту ВВП – на 0,4% та 0,2%. Решта досліджуваних країн глобального економічного простору мали позитивні темпи росту ВВП. Найбільші темпи росту ВВП протягом

аналізованого періоду спостерігалися у прибалтійських країнах, зокрема Естонії, Латвії (близько 4-5%), у Польщі – понад 5% у 2018 р., Чехії – понад 4% у 2017 р. Найменші зміни з ВВП відбулися у Бельгії, Великій Британії, Італії, Німеччині, Фінляндії – до 2% у 2018 р.

Оцінка валового внутрішнього продукту України на одну особу у міжнародному порівнянні наведена у табл. 3.

Таблиця 3

Оцінка валового внутрішнього продукту України на одну особу у міжнародному порівнянні, тис. дол. США

Країни	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Україна	16,6	15,5	15,9	-
Австрія	41,0	41,3	42,1	43,0
Бельгія	38,4	38,7	39,2	39,6
Велика Британія	38,2	38,6	39,0	39,3
Греція	24,1	24,1	24,6	25,1
Данія	39,7	40,3	40,9	41,3
Естонія	26,7	27,6	28,9	30,0
Іспанія	30,0	31,0	31,8	32,5
Італія	30,0	30,4	30,9	31,2
Канада	42,5	42,3	43,2	-
Латвія	24,6	25,3	26,8	28,2
Німеччина	39,4	39,9	40,7	41,1
Польща	23,4	24,1	25,3	26,5
Португалія	25,0	25,6	26,4	27,0
США	52,2	52,7	53,5	-
Фінляндія	34,9	35,8	36,7	37,5
Чехія	28,1	28,7	29,9	30,6
Швеція	42,1	42,7	43,0	43,5

Примітка: «-» – відсутні дані.

Джерело: складено за матеріалами [6].

Аналізуючи ВВП на душу населення, можна зробити певні висновки. Україна невігідно вирізняється серед досліджуваних країн за показником ВВП на душу населення у глобальному економічному просторі, що негативно відображається на показнику міжнародної конкурентоспроможності. Значення цього показника в Україні коливалося в межах 15-16 тис. дол. США, фактично це найнижче значення серед показників усіх досліджуваних країн.

Країнами-лідерами за цим показником є Австрія (понад 43 тис. дол. США), Бельгія, Велика Британія, Данія, Німеччина, Фінляндія (близько 40 тис. дол. США). Дещо нижчими є значення показників у Греції, Естонії, Іспанії, Італії, Польщі, Португалії, Чехії – близько 30 тис. дол. США.

Проаналізуємо темпи приросту (зниження) промислової продукції України у глобальному економічному просторі (табл. 4).

Таблиця 4

Оцінка темпів приросту (зниження) промислової продукції України у міжнародному порівнянні, % до попереднього року

Країни	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Україна	-13,0	2,8	0,4	1,6
Австрія	2,4	2,9	4,8	3,8
Бельгія	-0,7	4,5	2,7	1,3
Велика Британія	1,2	1,0	1,1	1,0
Греція	1,0	2,6	4,8	1,2
Данія	0,1	4,2	2,0	2,0
Естонія	0,3	3,4	4,1	4,0
Іспанія	3,3	1,5	2,9	1,0
Італія	1,7	1,4	3,1	1,3
Канада	-0,6	0,5	-	-
Латвія	3,6	5,4	8,4	1,5
Німеччина	1,4	1,3	2,8	1,0
Польща	4,8	2,8	6,6	5,9
Португалія	2,4	1,8	3,4	0,4
США	-0,7	-1,2	-	-
Фінляндія	-0,9	4,2	3,2	3,2
Чехія	4,3	3,4	6,5	3,2
Швеція	3,6	1,8	4,3	2,6

Примітка: «-» – відсутні дані.

Джерело: складено за матеріалами [6].

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

За результатами 2015 р. Україна мала негативні темпи приросту, зниження становило 13%. Натомість у 2015-2018 рр. спостерігалася позитивна динаміка. Найбільші темпи приросту промислової продукції серед досліджуваних країн були у Австрії, Естонії та

Польщі. Водночас найнижчі темпи приросту промислової продукції спостерігаються у Великій Британії, Італії, Німеччині, Португалії.

Оцінка споживчих цін України у міжнародному порівнянні наведена у табл. 5.

Таблиця 5

Оцінка споживчих цін України у міжнародному порівнянні, % до попереднього року

Країни	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Україна	48,7	13,9	14,4	10,9
Австрія	0,9	0,9	2,1	2,0
Бельгія	0,6	2,0	2,1	2,0
Велика Британія	0,0	0,6	2,7	2,5
Греція	-1,7	-0,8	1,1	0,6
Данія	0,4	0,2	1,2	0,8
Естонія	-0,5	0,2	3,4	3,4
Іспанія	-0,5	-0,2	2,0	1,7
Італія	0,0	-0,1	1,2	1,1
Канада	1,1	1,4	1,6	2,3
Латвія	0,2	0,1	2,9	2,5
Німеччина	0,5	0,5	1,5	1,7
Польща	-0,9	-0,7	2,1	1,8
Португалія	0,5	0,6	1,4	1,0
США	0,1	1,3	2,1	2,4
Фінляндія	-0,2	0,4	0,8	1,1
Чехія	0,3	0,7	2,4	2,2
Швеція	0,0	1,0	1,8	2,0

Джерело: складено за матеріалами [6].

Як видно, серед досліджуваних країн Україна мала найвищий рівень споживчих цін, який у розрізі років коливався в межах 10-48%. Така ситуація не найкращим чином впливає на забезпечення

міжнародної конкурентоспроможності України у глобальному економічному просторі.

Оцінка зміни цін виробників промислової продукції України у міжнародному порівнянні наведена у табл. 6.

Таблиця 6

Оцінка зміни цін виробників промислової продукції України у міжнародному порівнянні, % до попереднього року

Країни	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Україна	36,0	20,5	26,4	17,4
Австрія	-2,1	-2,5	1,9	3,0
Бельгія	-4,2	-1,8	8,9	7,1
Велика Британія	-7,6	-0,4	6,3	5,7
Греція	-5,8	-5,4	4,2	3,3
Данія	-6,5	-1,5	3,3	6,4
Естонія	-2,8	-2,1	3,3	7,1
Іспанія	-2,0	-3,1	4,4	3,0
Італія	-3,4	-2,2	2,6	3,9
Канада	-0,8	-0,2	3,1	3,8
Латвія	-1,4	-3,3	2,2	5,5
Німеччина	-1,7	-1,6	2,4	2,6
Польща	-2,3	0,0	4,8	2,8
Португалія	-4,2	-1,7	3,6	2,4
США	-0,9	0,4	2,3	2,9
Фінляндія	-2,2	-1,5	2,7	3,9
Чехія	-3,2	-3,2	1,8	2,0
Швеція	-1,0	0,0	4,0	5,5

Джерело: складено за матеріалами [6].

Отже, можемо констатувати, що Україна мала найвищий рівень змін ціни виробників промислової продукції (у 2018 р. він становив 17,4%). Водночас бачимо, що з кожним роком цей показник знижувався: якщо у 2015 р. рівень змін ціни

виробників промислової продукції становив 36%, то у 2018 р. – 17,4%. Решта досліджуваних країн за період 2015-2018 рр. мали значно нижчі значення цього показника.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Важливим показником, який інтегрується у розрахунок індексу глобальної конкурентоспроможності України, є ефективність ринку праці, яку можна проаналізувати за допомогою показника рівня безробіття. Оцінка рівня безробіття України у міжнародному порівнянні наведена у табл. 7.

Таблиця 7

Оцінка рівня безробіття України у міжнародному порівнянні, % до економічно активного населення

Країни	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Україна	9,1	9,3	9,5	8,8
Австрія	5,7	6,0	5,5	4,9
Бельгія	8,5	7,8	7,1	5,9
Велика Британія	5,3	4,8	4,4	4,0
Греція	24,9	23,6	21,5	19,3
Данія	6,2	6,2	5,7	5,0
Естонія	6,2	6,8	5,8	5,4
Іспанія	22,1	19,6	17,2	15,3
Італія	11,9	11,7	11,2	10,6
Канада	6,9	7,0	6,3	-
Латвія	9,9	9,6	8,7	7,4
Німеччина	4,6	4,1	3,8	3,4
Польща	7,5	6,2	4,9	3,9
Португалія	12,6	11,2	9,0	7,0
США	5,3	4,9	4,4	3,9
Фінляндія	9,4	8,8	8,6	7,4
Чехія	5,1	4,0	2,9	2,2
Швеція	7,4	6,9	6,7	6,3

Примітка: «-» – відсутні дані.

Джерело: складено за матеріалами [6].

Як можемо бачити, за досліджуваній період в Україні рівень безробіття щорічно знижувався. У 2015 р. значення цього показника становило 9,1%, а у 2018 р. воно знизилася до 8,8%. Досить високим рівнем безробіття серед досліджуваних країн характеризується Греція, де значення цього показника за період 2015-2018 рр. коливалося в межах 20%, та Іспанія, де рівень безробіття сягав 22,1% (проте бачимо позитивну тенденцію до його щорічного зниження). На рівні 10% безробіття зафіксовано у Португалії (у 2015 р. рівень безробіття становив

12,6%, а у 2018 р. – 7%) та Італії (2015 р. – 11,9%, 2018 р. – 10,6%). Це вказує на не досить сприятливу економічну ситуацію у цих країнах, що негативно позначається на рівні їхньої міжнародної конкурентоспроможності. Найнижчий рівень безробіття у 2018 р. мали такі країни, як Велика Британія (4%), Німеччина (3,4%), Польща (3,9%), Чехія (2,2%).

Важливим показником, що характеризує якість життя населення, є рівень оплати праці (табл. 8).

Таблиця 8

Оцінка середньомісячної заробітної плати України у міжнародному порівнянні, дол. США

Країни	2014 р.	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Україна	292,7	192,0	202,8	261,2
Австрія	4436,4	3788,1	3873,3	4034,2
Бельгія	4742,5	3957,0	3989,7	4127,2
Велика Британія	4543,9	4276,0	3879,9	3776,0
Греція	1978,7	1616,6	1597,6	1632,1
Данія	6150,8	5245,9	5341,6	5487,1
Естонія	1335,1	1181,6	1268,5	1379,4
Іспанія	3052,0	2606,9	2589,2	2642,0
Італія	3168,8	2674,4	2691,2	2750,2
Канада	4732,1	4148,0	4019,4	4174,4
Латвія	1016,3	907,6	950,8	1046,1
Німеччина	4048,8	3476,1	3541,0	3713,6
Польща	1195,9	1009,1	1008,1	1122,5
Португалія	1818,2	1529,0	1552,1	1604,3
США	4784,2	4915,1	4973,4	5046,5
Фінляндія	4444,7	3762,5	3810,3	3906,1
Чехія	1256,4	1089,1	1147,1	1285,6
Швеція	4611,8	3843,7	3889,4	3990,4

Джерело: складено за матеріалами [6].

Аналізуючи результати табл. 8, визначасмо, що Україна має найнижчі значення показника середньомісячної заробітної плати. Наприклад, у

2018 р. рівень середньомісячної заробітної плати в Україні становив 261,2 дол. США. Натомість у інших країнах світу цей показник був значно більшим.

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Найбільший рівень заробітної плати у 2018 р. спостерігається у Данії (5487,1 дол. США), США (5046,5 дол. США), Бельгії (4127,2 дол. США), Австрії (4034,2 дол. США) та Канаді (4174,4 дол. США). Дещо нижчою у 2018 р. оплата праці була у Німеччині (3713,6 дол. США), Фінляндії

(3906,1 дол. США), Швеції (3990,4 дол. США), Іспанії (2642,0 дол. США) та Італії (2750,2 дол. США).

Показниками, що характеризують охорону здоров'я населення, є коефіцієнт народжуваності та рівень економічної активності населення (табл. 9).

Таблиця 9

Оцінка сумарного коефіцієнта народжуваності в Україні у міжнародному порівнянні (кількість дітей, народжених у середньому однією жінкою)

Країни	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Україна	1,5	1,5	1,5	1,4
Австрія	1,5	1,5	1,5	1,5
Бельгія	1,7	1,7	1,7	1,6
Велика Британія	1,8	1,8	1,8	1,7
Греція	1,3	1,3	1,4	1,4
Данія	1,7	1,7	1,8	1,8
Естонія	1,5	1,6	1,6	1,6
Іспанія	1,3	1,3	1,3	1,3
Італія	1,4	1,4	1,3	1,3
Канада	1,6	1,6	1,5	1,5
Латвія	1,6	1,7	1,7	1,7
Німеччина	1,5	1,5	1,6	1,6
Польща	1,3	1,3	1,4	1,5
Португалія	1,2	1,3	1,4	1,4
США	1,9	1,8	-	-
Фінляндія	1,7	1,6	1,6	1,5
Чехія	1,5	1,6	1,6	1,7
Швеція	1,9	1,8	1,8	1,8

Примітка: «-» – відсутні дані.

Джерело: складено за матеріалами [6].

За результатами аналізу даних табл. 9 можна констатувати, що за період 2014-2017 рр. рівень народжуваності практично однаковий у всіх досліджуваних країнах. Сумарний коефіцієнт

народжуваності – від однієї дитини до двох дітей, народжених у середньому однією жінкою.

Оцінка рівня економічної активності жінок в Україні віком 15-64 роки у міжнародному порівнянні наведена у табл. 10.

Таблиця 10

Оцінка рівня економічної активності жінок в Україні віком 15-64 роки у міжнародному порівнянні, %

Країни	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Україна	59,8	60,4	60,4	60,7
Австрія	70,3	70,3	71,1	71,2
Бельгія	62,8	62,8	62,7	62,9
Велика Британія	70,5	70,8	71,2	71,8
Греція	58,9	59,8	60,3	60,1
Данія	74,8	75,0	76,9	75,8
Естонія	71,6	73,0	73,5	75,2
Іспанія	68,6	68,9	68,9	68,6
Італія	54,3	54,1	55,2	55,9
Канада	72,8	72,8	73,0	73,3
Латвія	70,9	72,1	73,3	73,5
Німеччина	72,3	72,4	73,5	73,8
Польща	58,2	58,6	58,6	59,0
Португалія	70,0	70,2	70,4	71,6
США	65,3	65,3	65,8	66,1
Фінляндія	73,9	74,4	74,1	74,9
Чехія	65,6	66,4	67,6	68,6
Швеція	79,3	79,9	80,1	80,7

Джерело: складено за матеріалами [6].

Аналізуючи та оцінюючи рівень економічної активності жінок віком 15-64 роки, слід зауважити, що Україна разом з Грецією, Італією, Польщею мала практично найменше значення цього показника. Високими показниками економічної активності жінок

характеризуються такі країни, як Данія, Естонія, Канада, Латвія, Німеччина, Португалія, Фінляндія. Абсолютним лідером за рівнем економічної активності жінок віком 15-64 роки є Швеція, де цей показник становить 80,7%.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Оцінка рівня економічної активності чоловіків в Україні віком 15-64 роки у міжнародному порівнянні наведена у табл. 11.

Таблиця 11

Оцінка рівня економічної активності чоловіків в Україні віком 15-64 роки у міжнародному порівнянні, %

Країни	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Україна	72,3	72,6	72,8	73,1
Австрія	78,4	78,3	79,2	79,2
Бельгія	72,1	71,7	71,8	71,9
Велика Британія	80,5	80,5	80,7	80,6
Греція	76,0	76,4	76,8	76,9
Данія	80,8	81,2	82,3	81,2
Естонія	78,9	79,8	81,3	82,0
Іспанія	78,9	79,1	78,6	78,3
Італія	73,3	73,9	74,5	74,7
Канада	79,1	79,9	79,6	79,4
Латвія	76,2	77,4	77,5	78,1
Німеччина	81,3	80,6	81,7	82,2
Польща	71,1	71,4	71,5	72,1
Португалія	76,4	76,4	76,9	77,7
США	74,4	74,4	74,9	74,9
Фінляндія	76,0	76,3	76,9	77,8
Чехія	81,2	81,4	82,1	82,8
Швеція	83,6	83,5	83,8	84,3

Джерело: складено за матеріалами [6].

Аналізуючи економічну активність чоловіків віком 15-64 роки в Україні, спостерігаємо низький її рівень порівняно з іншими досліджуваними країнами глобального економічного простору. Значення цього показника в Україні у 2018 р. становило 73,1%. Досить високими значення цього показника у 2018 р. (понад 80%) були у Великій Британії (80,6%), Данії

(81,2%), Естонії (82%), Німеччині (82,2%), Чехії (82,8%), Швеції (84,3%).

Проведемо комплексне оцінювання міжнародної конкурентоспроможності України за допомогою індексу глобальної конкурентоспроможності.

Динаміка індексу глобальної конкурентоспроможності України наведена на рис. 1.

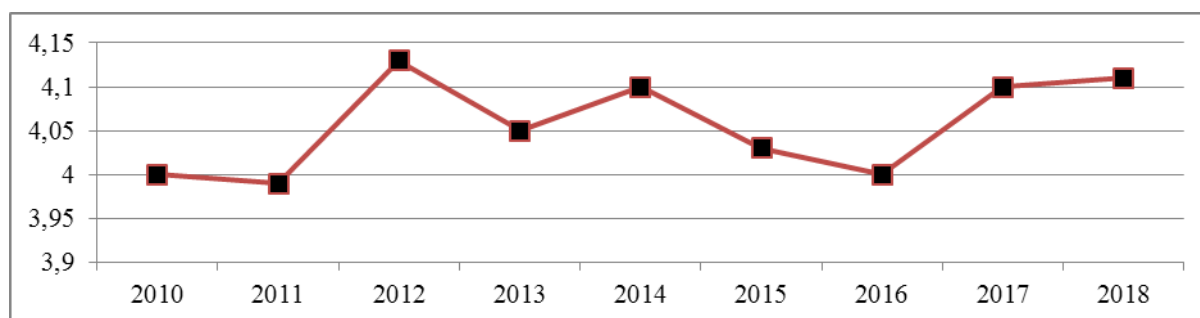

Рис. 1. Динаміка індексу глобальної конкурентоспроможності України

Джерело: складено за матеріалами [7].

За результатами аналізу даних можемо говорити про нестійку тенденцію до забезпечення міжнародної конкурентоспроможності України. У 2010 р. індекс глобальної конкурентоспроможності України становив 4,0, у 2011 р. він знизився на 0,01, у 2012 р. відбулося значне збільшення цього індексу, проте до 2016 р. спостерігалася загальна тенденція до його зниження. У 2018 р. індекс глобальної конкурентоспроможності піднявся до 4,11, що свідчить про позитивні зміни у забезпеченні міжнародної конкурентоспроможності України.

Індекс глобальної конкурентоспроможності України за критеріями за період 2015-2018 рр. наведено у табл. 12.

Дані табл. 12 свідчать, що найбільш конкурентоспроможною у глобальному економічному просторі у 2015-2018 рр. Україна була за критерієм «Основні вимоги». Найнижчі значення серед сукупності критеріїв – за розвитком інноваційних факторів.

Оцінюючі часткові показники індексу глобальної конкурентоспроможності, можна зауважити, що досить низькими вони були за критеріями ефективності розвитку фінансового ринку (2,95 у 2017 р. та 3,11 у 2018 р.), розвитку інституцій (2,98 у 2015 р. та 3,21 у 2018 р.), забезпечення інновацій (3,16 у 2015 р. та 3,37 у 2018 р.). За період 2010-2018 рр. найнижчими значення показників, які інтегруються у індекс глобальної конкурентоспроможності, в Україні спостерігалися у 2011 та 2016 рр.

Слід зауважити, що у 2019 р. абсолютним лідером у рейтингу міжнародної конкурентоспроможності був Сінгапур. Також у першу п'ятірку країн-лідерів входять Сполучені Штати Америки, Гонконг, Нідерланди, Швеція. Україна у світовому рейтингу міжнародної конкурентоспроможності у 2019 р. посіла 85-е місце серед 141 країни. Порівняно з 2018 р. (83-е місце) Україна втратила у рейтингу дві позиції [7].

Таблиця 12

Індекс глобальної конкурентоспроможності України за критеріями за період 2015-2018 рр.

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
<i>Основні вимоги</i>	4,36	4,08	4,03	4,18
Інституції	2,98	3,07	3,05	3,21
Інфраструктура	4,16	4,07	3,93	3,95
Макроекономічна ситуація	4,14	3,12	3,17	3,52
Охорона здоров'я	6,14	6,06	5,95	6,02
<i>Підсилювачі ефективності</i>	4,11	4,09	4,04	4,09
Вища освіта	4,93	5,03	5,08	5,09
Ефективність товарів і послуг	3,99	4,02	3,98	4,04
Ефективність фінансового ринку	3,54	3,18	2,95	3,11
Рівень технологічного розвитку	3,50	3,45	3,58	3,83
Рівень внутрішнього ринку	4,58	4,54	3,58	3,83
<i>Інноваційні фактори</i>	3,41	3,55	3,53	3,55
Інновації	3,16	3,41	3,44	3,37
Конкурентоспроможність фірм	3,66	3,70	3,62	3,72
<i>Індекс глобальної конкурентоспроможності</i>	4,03	4,00	4,10	4,11

Джерело: за матеріалами [7].

Висновки. Підсумовуючи, слід зауважити, що позиції міжнародної конкурентоспроможності України у глобальному економічному просторі погіршились через зниження ефективності функціонування вітчизняної фінансової системи, низький рівень інноваційного потенціалу, недосконалість системи охорони здоров'я, погіршення макроекономічної ситуації. Водночас позитивними є зрушення щодо розвитку ринку товарів і ринку праці, а також розвитку інституцій, про що свідчить покращення відповідних показників у 2019 р. порівняно з 2018 р.

Список використаних джерел

1. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізми реалізації: монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 275 с.
2. Антонюк Л. Л. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації: автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.05.01. Київ, 2004. 32 с.
3. Жаліло Я. А., Базилюк Я. Б., Белінська Я. В. та ін. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / ред. Я. С. Жаліло. Київ: НІСД, 2005. 388 с.
4. Гальчинський А. С., Геєць В. М., Кінах А. К., Семиноженко В. П. Інноваційна стратегія українських реформ. Київ: Знання України, 2004. 338 с.
5. Портер М. Международная конкуренция / пер. с англ. под ред. и с предисл. В. Д. Щетинина. Москва: Междунар. отношения, 1993. 896 с.
6. Статистичний щорічник України за 2018 рік. Житомир: ТОВ «БУК-ДРУК», 2019. 482 с. URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf
7. The Global Competitiveness Report 2019. Geneva. 666 p. URL:

http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

References

1. Antonyuk, L. L. (2004). Mizhnarodna konkurentospromozhnist' krayin: teoriya ta mekhanizmy realizatsiyi [International competitiveness of countries: theory and implementation mechanisms]. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian]
2. Antonyuk, L. L. (2004). Konkurentospromozhnist' natsional'noyi ekonomiky v umovakh hlobalizatsiyi [Competitiveness of the national economy in the context of globalization]. (Dr.Sci. in Econ. Thesis, Kyiv, Ukraine). [in Ukrainian].
3. Zhalilo, Ya. A. (Ed.), Bazylyuk, Ya. B., & Belinska, Ya. V., et al. (2005). Konkurentospromozhnist' ekonomiky Ukrayiny v umovakh hlobalizatsiyi [Competitiveness of Ukraine's economy in the context of globalization]. Kyiv: NISS. [in Ukrainian].
4. Halchynskyy, A. S., Heyets, V. M., Kinakh, A. K., & Semynozhenko, V. P. (2004). Innovatsiyna stratehiya ukrayins'kykh reform [Innovative strategy of Ukrainian reforms]. Kyiv: Knowledge of Ukraine. [in Ukrainian].
5. Porter, M. (1993). Mezhdunarodnaya konkurentsya [International competition]. Translated from English. Moscow: Intern. Relationship. [in Russian].
6. Statystychnyy shhorichnyk Ukrayiny za 2018 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2018] (2019). Zhytomyr: BUK-DRUK. Retrieved from https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm [in Ukrainian]
7. The Global Competitiveness Report 2019 (2019). Geneva. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Надійшло 22.08.2020 р.